

Vienna Insurance Group: Izložba "Beograd /Momenti arhitekture"

Slika jednog grada

Arhitekturu ne treba doživljavati samo kao projektovanje po narudžbi investitora, već kao delatnost koja je *res publica*

Za "Vreme" iz Beča

U svojoj dužoj tradiciji podrške kulturi i umetnosti, internacionalno osiguravajuće društvo Vienna Insurance Group (VIG) veliku pažnju poklanja arhitekturi. Već 13. godina uspešno se realizuje projekat u centrali u Beču, pod nazivom "Arhitektura u Ringturmu". Do sada je organizovano 25 izložbi, a od 19. jula do 11. novembra u izložbenom prostoru upravne zgrade, posetioci i građani austrijske prestolnice moći će da se upoznaju sa arhitekturom Beograda. Kustos ove izložbe je Adolf Stiler, a stručni saradnik arhitekta Bojan Kovačević. Pored članova top menadžmenta kompanije VIG, i članova UO Wiener Stadtische osiguranja iz Srbije, izuzetno posećenom svečanom otvaranju prisustvovao je i ambasador Srbije u Austriji Milovan Božinović.

GRAD ATMOSFERE: Na oko 70 panela, sa brojnim ilustracijama, prikazane su značajnije građevine podeljene u tri istorijska perioda. Kako bi posetioci što bolje razumeli okolnosti pod kojima su zgrade nastajale, uvodni tekstovi prikazuju društvene i političke prilike u kojima su arhitekta stvarale. Zanimljivo je da je projekat za zgradu Generalštaba, čuveni Nikola Dobrović izradio 1929. godine, a zgrada koja je uništena u NATO bombardovanju 1999. izgrađena je u periodu od 1953. do 1960. godine. Ova zgrada, jedini Dobrovićev realizovan projekat u Beogradu, još čeka rekonstrukciju, koja je po mišljenju stručnjaka moguća. Bojan Kovačević je naglasio da je loše za kulturni identitet što se u Srbiji malo radi na restauraciji objekata: "Arhitekturu ne treba doživljavati samo kao projektovanje po narudžbi investitora već i kao delatnost koja je *res publica*. Kod zgrade Generalštaba treba imati u vidu da nije reč o popravci objekta za vojsku, već simbolu moderne Srbije. Da je to pravi način za očuvanje identiteta grada, a ne rasipanje novca, dobar primer je austrijska kuća iz Rusta, koja je podignuta početkom XVIII veka, a prva restauracija je urađena već 1703. godine."

Izbor predstavljenih objekata autori su podelili u tri istorijska perioda koji se prepliću: između dva svetska rata, period Titove vlasti, i savremeni koji je još u toku. Oko polovine izloženih radova odnosi se na savremeni period, pa Kovačević ističe da nisu izabrani samo najvažniji objekti, već oni koji najbolje dočaravaju sliku jednog grada. On ističe ono što stranci prvo i primete: da je Beograd više grad atmosfere, nego što je poznat po svojoj urednosti i izgrađenosti. Adolf Stiler je kazao da je u prvom periodu najveću ulogu u širenju ideja savremene arhitekture imala grupa autora modernog pravca (Branislav Kojić, Milan Zloković, Dragiša Brašovan, Dušan Babić). U Ringturmu su detaljno prikazani projekti Dečje klinike, FIAT centrale (Zloković), Zgrade vazduhoplovstva (Brašovan), kao i stambena zgrada u Prizrenskoj ulici u kojoj je živeo Ivo Andrić (Kojić).

MOTIVI NESVRSTANOSTI: Kada je arhitektura Beograda iz perioda SFRJ u pitanju, Stiler napominje da ona nema socijalistički uticaj kakav je postojao u zemljama Istočnog bloka, već je moderna – što se najbolje vidi na primeru Novog Beograda. Njegov izgled, sa različitim stambenim blokovima i velikim zelenim

površinama, kao da poručuje da Jugoslavija želi da bude slobodna i nesvrstana zemlja. Simbol ovog dela grada je Genex kula, izgrađena po projektu Mihajla Mitrovića. Značajna je i činjenica da nije postojao jedan "državni" arhitekta, već grupa projekatana, što je dalo autentičnu sliku naseljima širom grada.

Kada je savremena arhitektura u pitanju, mora se zapaziti da ne postoje veliki projekti, već uglavnom niču manje stambene i poslovne zgrade, što je uticaj i krize u zemlji. Od većih, nezavršenih projekata, na izložbi su prikazani nacrti za Muzej nauke i tehnike (Boris Podrecca) i Centar za promociju nauke (Wolfgang Tšapeler). Od realizovanih projekata, svoje mesto u Ringturmu našao je i šoping centar Zira (Projmetal AD), Hotel i Expo centar (Vladimir Lojanica), Wellness Sky (Studio 4 of 7 Architecture), pozorište JDP (Zoran Radojčić i Dejan Miljković) i drugi objekti izrađeni od 2000.

Od manjih objekata među onima koji čine "sliku grada" su još i "Infinity" u Dobračinoj (Miodrag Mirković), zgrada u Golsvortijevoj (Ivan Ratković), Muzej "Macura" (Ivan Kučina i Nenad Katić) i Haus T (Zoran Radojčić).

A. Radić